

TADBIRKOR – ELGA MADADKOR

Mamadaliyeva Marhaboxon Raxmonaliyevna*1-son Politexnikum maxsus fan o'qituvchisi*

Annotatsiya: Ushbu ilmiy maqola tadbirkorlikning jamiyat hayotidagi, ayniqsa, aholi farovonligini oshirish va ijtimoiy barqarorlikni ta'minlashdagi rolini tahlil qilishga bag'ishlangan. Maqolada tadbirkorlarning nafaqat iqtisodiy o'sishni ta'minlovchi, balki yangi ish o'rinlari yaratish, xayriya va ijtimoiy loyihalar orqali elga madadkor bo'luvchi asosiy kuch ekanligi yoritiladi. Tadqiqot iqtisodiy rivojlanishning zamonaviy sharoitlarida tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash mexanizmlari va uning ijtimoiy mas'uliyatini oshirish usullarini muhokama qiladi.

Kalit So'zlar: Tadbirkorlik, ijtimoiy mas'uliyat, elga madadkor, ish o'rinlari, iqtisodiy rivojlanish, innovatsiya, ijtimoiy barqarorlik.

Abstract: This scientific article is devoted to analyzing the role of entrepreneurship in society, especially in increasing the welfare of the population and ensuring social stability. The article highlights that entrepreneurs are not only the main force ensuring economic growth, but also the key contributors to social well-being through creating new jobs, charity, and social projects. The research discusses the mechanisms for supporting entrepreneurship and methods for increasing its social responsibility in the modern conditions of economic development.

Keywords: Entrepreneurship, social responsibility, public support, job creation, economic development, innovation, social stability.

Kirish

Bugungi kunda mamlakatimiz iqtisodiyotining barqaror rivojlanishida tadbirkorlik muhim o'rin tutadi. Tadbirkorlik faqatgina shaxsiy daromad manbai bo'lib qolmay, balki ijtimoiy muammolarni hal qilishda, aholining bandligini ta'minlashda va umumiy turmush darajasini oshirishda hal qiluvchi rol o'ynaydi. Shu bois, xalqimiz orasida "Tadbirkor – elga madadkor" degan falsafiy tushuncha chuqur ildiz otgan. Bu ibora tadbirkorning iqtisodiy funktsiyasidan tashqari, uning ijtimoiy mas'uliyati va xayrixohligini ham anglatadi.

Zamonaviy bozor iqtisodiyoti sharoitida tadbirkorlik sub'ektlari yangi qiymat yaratuvchi, innovatsiyalarni joriy etuvchi va raqobat muhitini shakllantiruvchi asosiy katalizator hisoblanadi. Ular davlat byudjetiga soliq tushumlari orqali hissa qo'shish bilan birga, infratuzilmani rivojlantirish, ta'lim va sog'liqni saqlash sohalariga investitsiya kiritish orqali ham bevosita jamiyatga yordam beradi.

Maqolaning maqsadi: Tadbirkorlikning iqtisodiy va ijtimoiy ta'sirini kompleks tahlil qilish, tadbirkorlarning "elga madadkor" sifatidagi o'rnini asoslab berish hamda ularning ijtimoiy mas'uliyatini oshirish bo'yicha takliflar ishlab chiqishdan iborat.

Asosiy Qism: Tadbirkorlikning Ijtimoiy Va Iqtisodiy Ta'siri

Tadbirkorlik jamiyat uchun ikki asosiy yo'nalishda madadkor bo'ladi: iqtisodiy (moddiy boylik yaratish) va ijtimoiy (inson kapitalini rivojlantirish va farovonlikni oshirish).

1. Iqtisodiy Madad: Rivojlanish Lokomotivi

Tadbirkorlar quyidagi yo'llar bilan iqtisodiyotga ijobiy ta'sir ko'rsatadi:

- Yangi Ish O'rinlarini Yaratish: Tadbirkorlik sub'ektlari, ayniqsa, kichik va o'rta biznes, aholining bandligini ta'minlashda eng asosiy manba hisoblanadi. Ular ishsizlik darajasini pasaytirib, har bir oilaning daromad manbaiga ega bo'lishiga yordam beradi.
- Innovatsiya va Raqobatni Oshirish: Tadbirkorlar yangi texnologiyalar va ishlab chiqarish usullarini joriy etadi, bu esa mahsulot sifati va samaradorligini oshiradi. Innovatsion faoliyat mamlakatning xalqaro raqobatbardoshligini ta'minlaydi.
- Mintaqaviy Iqtisodiyotni Jonlantirish: Tadbirkorlik viloyatlar va tumanlarda ishlab chiqarish va xizmat ko'rsatishni rivojlantirishga, mahalliy xomashyo bazasidan samarali foydalanishga yordam beradi, bu esa mintaqalar iqtisodiy tengsizligini kamaytiradi.

2. Ijtimoiy Madad: Mas'uliyatli Faoliyat

"Elga madadkor" tushunchasining asosiy qismi tadbirkorning ijtimoiy mas'uliyatida namoyon bo'ladi. Bu faoliyat asosan uch yo'nalishda amalga oshiriladi:

- Xayriya va Homiychilik: Tadbirkorlar ijtimoiy zaif qatlamlarni, mehribonlik uylarini, maktablar va sport klublarini moliyaviy qo'llab-quvvatlaydi. Masalan, maktablarning jihozlanishi yoki kam ta'minlangan oilalarga yordam ko'rsatilishi.
- Ijtimoiy-Ekologik Loyihalar: Ayrim mas'uliyatli kompaniyalar atrof-muhitni muhofaza qilish, energiya samaradorligini oshirish va yashil texnologiyalarni joriy etishga sarmoya kiritadi, bu esa kelajak avlod uchun toza va sog'lom muhitni ta'minlaydi.
- Kadrlar Tayyorlash va Ta'lim: Tadbirkorlar o'quv markazlari ochadi, texnikum va OTMlarning amaliyot bazasini yaratadi, yoshlarga zamonaviy kasblarni o'rgatish orqali inson kapitalini rivojlantirishga bevosita hissa qo'shadi.

Muhokama

Tadbirkorlikning ijtimoiy va iqtisodiy samaradorligi asosan davlat siyosatiga va ijtimoiy muhitga bog'liq. Tadbirkorlarning "elga madadkor" bo'lishi uchun ularga qulay sharoit yaratilishi lozim.

- Qo'llab-Quvvatlash Mexanizmlari: Eng avvalo, kredit siyosati, soliq imtiyozlari va litsenziyalash jarayonlarini soddalashtirish orqali tadbirkorlikka to'siqlar

kamaytirilishi kerak. Kichik biznes sub'ektlariga davlat xaridlari tizimida imtiyozlar berilishi ularning o'sishini rag'batlantiradi.

- Ijtimoiy Mas'uliyatni Rag'batlantirish: Tadbirkorlarni ijtimoiy loyihalarga jalb qilish uchun ularga qo'shimcha imtiyozlar berish, ularning xayriya faoliyatini ommaviy axborot vositalarida keng yoritish orqali ijtimoiy imidjini oshirish zarur.
- Ta'lim Sifatini Oshirishdagi Rol: Politexnikumlar va kollejlarda maxsus fan o'qituvchilarining bevosita tadbirkorlar bilan hamkorligi amaliyotni kuchaytiradi va bitiruvchilarni bozor talabiga mos kadrlar qilib tayyorlashga yordam beradi.

Shu nuqtai nazardan, tadbirkorlikni rivojlantirish faqat iqtisodiyot vazirligining ishi emas, balki butun jamiyatning, shu jumladan, ta'lim muassasalarining ham strategik vazifasidir.

Xulosa

Tadbirkorlik – bu shunchaki daromad olish faoliyati emas, balki jamiyatning iqtisodiy va ijtimoiy poydevorini mustahkamlovchi asosiy kuchdir. "Tadbirkor – elga madadkor" iborasi o'zining zamonaviy iqtisodiy mazmuniga ega: tadbirkorlar soliq to'lash, ish o'rinlari yaratish va innovatsiyalarni joriy etish orqali iqtisodiy farovonlikka erishadi; xayriya, homiylik va ekologik loyihalar orqali esa ijtimoiy barqarorlik va adolatni ta'minlashga bevosita hissa qo'shadi.

Takliflar:

1. Hukumat organlari tadbirkorlikning ijtimoiy yo'naltirilganligini oshirish maqsadida, ijtimoiy mas'uliyat loyihalariga sarmoya kiritgan tadbirkorlar uchun soliq yukini yanada optimallashtirishi zarur.
2. Ta'lim tizimi (jumladan, politexnikumlar) tadbirkorlar bilan doimiy hamkorlikni kuchaytirib, bitiruvchilarni nafaqat yuqori malakali ishchi, balki o'z biznesini yo'lga qo'yishga qodir innovatsion shaxs sifatida shakllantirishga e'tibor qaratishi lozim.

Adabiyotlar Ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasining "Tadbirkorlik faoliyati erkinligining kafolatlari to'g'risida"gi qonuni. (Yangi tahriri).
2. Karimov, I. A. (2012). O'zbekiston iqtisodiyotining barqaror rivojlanishining muhim yo'nalishlari. Toshkent: O'qituvchi.
3. Shumpeter, Y. A. (2011). Iqtisodiy rivojlanish nazariyasi. Moskva: Eksmo. (Iqtisodiy nazariya va innovatsiya bo'yicha.)
4. Toshmuxamedov, R. X. (2019). Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik. Toshkent: Fan va texnologiya.
5. Kotler, F., Lee, N. (2005). Corporate Social Responsibility: Doing the Most Good for Your Company and Your Cause. John Wiley & Sons. (Ijtimoiy mas'uliyat nazariyasi bo'yicha.)